

Det er fornemmelig to Hovedmomenter, som i saa Henseende fremhæves. Det ene angaaer den væsentlige Uovereensstemmelse, der har vilst sig i selve Ministeriet under de med Rigsdagen stedsfundne Forhandlinger. Jeg troer, at dette er et aldeles ubestrideligt Factum, som ikke heller er blevet modsagt fra nogen Side. Under denne Forhandlings Gang er det blevet nærmere og tilstrækkeligt antydet, hvori disse væsentlige Uovereensstemmelser have bestaaet, og jeg skal derfor ikke gaae ind paa dem, saa meget mindre som disse Uovereensstemmelser jo endnu maae staae i det ærede Things levende Grindring. Kun dette ene skal jeg udtale, som jeg ikke troer vil blive modsagt fra nogen Side, at, dersom Afgjørelsen af denne Landets allervigtigste Sag, som har bekræftiget nærværende Thing den største Deel af den Tid, hvori det har været sammen, i Birkeligheden havde beroet **alene** paa **Statsraadets Præsident**, paa ham, der var **Regjeringens Organ** under Forhandlingerne her i Thinget, da kunde der ikke være nogen Tvivl om, at den vilde være bragt til en lykkelig Ende ved en Overenskomst mellem Rigsdag og Regjering, til hvilken Overenskomsts Tilveiebringelse jeg navnlig tør sige, at jeg for min Deel har arbejdet med al den Alvor og al den Kraft, jeg formaade. Dette er, som sagt, et klart og ubestrideligt Factum. Ikke mindre afgjort er det, og det fremgaaer af flere Uttringer saavel her som i det andet Thing, at der maa være en ikke ringe Forskiel tilstede med Hensyn til det Standpunct, hvorpaa Ministeriets forskjellige Medlemmer indbyrdes befinde sig med Hensyn til deres Opfattelse ikke mindre af selve Fællesforfatningens Tilblivelsesmaade end af dens allervæsentligste Indhold. Ogsaa denne indbyrdes Uovereensstemmelse har aldeles bestemt givet sig tilkiende, og den maa unægtelig erkjendes, og med Sandhed betegnes som en „væsentlig“ Uovereensstemmelse. Jeg troer saaledes ikke, at det fra nogen Side kan modsiges, at den hertil stigende Uttring i Adresseforslaget er fuldkommen begrundet.

Det andet i Adresseforslaget udhævede Hovedmoment, som jo ogsaa nærmest har givet

Anledning til hele Adresseforslagets Fremkomst, er den fornøylig stedsfundne Interpellation og Forholdet mellem det Svar, som derpaa blev givet, og den af Ministeriet den 13de Februar 1852 i samme Sag afgivne Erklæring. Med Hensyn til denne er der i det indgivne Adresseforslag ytret, at det ikke har kunnet Andet end vække dybt Betyrning, at man saa, at Hs. Majestæts ansvarlige Raadgivere have kunnet lade det være tvivlsomt, „om de ere i Besiddelse af politisk Paalidelighed, have kunnet lade det det staae hen, om de dele Anskuelser, der, hvis de sit practisk Betydning, vilde medføre Brud paa den af Deres Majestæt givne Grundlov“. Disse Ord ere allerede flere Gange i Aften blevne citerede; men jeg maa bemærke, at de ligesaavel i det foreliggende som i det tilbagetagne Forslag naturligtviis maae forstaaes efter deres virkelige Indhold, og man kan ingenlunde her paa beraabe sig Sætningen, at „Enhver er sine egne Ords bedste Fortolker“, thi, forsaavidt man udsender sine Ord i Verden, saaledes at ogsaa Andre skulde tiltræde dem, saa har man opgivet sin Fortolkningsret, og er uberettiget til at forlange, at Ordene skulle forstaaes anderledes end efter den Mening, som der ligefrem ligger i dem; men efter denne i Birkeligheden i dem liggende Mening troer jeg, at de om Ministeriets Svar paa Interpellationen i Adressen brugte Udtryk ere berettigede, ligesom de ikke heller i Birkeligheden ere afvigende fra de i det nu tilbagetagne Endringsforslag brugte. Det er iøvrigt allerede i forrige Nøde af Forslagsstilleren udtrykkeligt erklæret, at, naar der paa dette Sted i Adressen nævnes Hs. Majestæts „ansvarlige Raadgivere“, saa er der kun Tale om dem som en Heelhed, idet det var Ministeriet i sin Heelhed, som afgav den sidste Erklæring, ligesom det var Ministeriet i sin Heelhed, der afgav den tidligere. Der er naturligtviis ikke her Tale om nogen personlig, men om politisk Paalidelighed, om en Fastholden ved tidligere udtalte politiske Grundsaetninger. Det forekommer mig derfor virkelig at være ubesøiet, naar man, hvad navnlig den ærede Rigsdagsmand for Aalborg (Wiborg) gjorde, har paastaet, at der i disse Ord skulde ligge en ubesøiet Stigtelse imod de